

ב) ולתבין זה צריך להקדים תחלה; מ"ש

ואמר שש שנברא לשהיה ימינו, דהנה, מ"ש שוקין זה העולם שנשתוקק הקב"ה לכראתו, הרי זה כמדר"ש⁸, שנמאה הקב"ה להיות לו ית' יודעים שכך נמאה. והיינו, שאין אנו יודעים שום טעם על זה, ורק אנו יודעים שכך נמאה וזה שאין אנו יודעים טעם על זה הוא לפי שתשוקה זו היא למעלה ממקום ששייר בו טעם, גם מבחי טעם למעלה. והנה, אמרו חז"ל⁹ כמי נמלך, בנשמתיהם של צדיקים, שהמהלכה על בליאת העולמות, היתה עם נשמת ישראל, שהם החליטו את ענין הבריאה, וריינתו דכיון שכונות הוהתהוות הוא מפני שנמאה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, ונשמות ישראל הם המה המשלימים כוונה זו, לכן בהם נמלך בהם החליטו את בריאת העולמות. וזהו כללות ענין ירידת הנשמה למטה¹⁰, ככדי להאיר את העולם, ועושים אותו ירידה לו ית'. והענין בזה, דהנה, עלם מאירים את העולם, והיינו, לפי שההתהוות העולמות בכלל ועוה"ז הוא מלשון העלם והסתירה¹¹, והיינו, לפי שההתהוות העולמות היא מספירת כפרט, היא ע"י החעלה והסתירה דקא, שזהו שההתהוות היא מספירת תמלכות, שה"ע הורגמהוה וההתנשאות, שיעי"ז נתלם הפנימיות שבה, ונמשך למטה הארה בלבד. וזהו שכספירת המלכות יש בחי' ים ובחי' ארץ, בחי' ים הוא כנסת ישראל שכונסת ואוספת בתוכה האורות דבחי' ישראל דלעילא, בחי' ז"א, וכוה"ז ז"א, הוא סוף עולמות הא"ס¹², ובחי' המלכות כונסת בתוכה האורות דז"א, ומעלמת עליהם, כמו הים שמעלים על הנמצאים בתוכו, ועי"ז נמשך בחי' ארץ, הארה בלבד. וכשם שהתהוות העולמות בחי' ע"י ההעלם, כמו כן נעומק ויחל הוא בכללות ההשתלשלות, שבא ע"י ההעלם דצמצום הראשון שהוא בדרך סילוק, שנסחלק ונתעלה האור הראשון לגמרי, ואח"כ נמשך הקו שהוא הארה דהארה בלבד, כמ"ש¹³ באורך נראה אור, באורך הוא האוה"ס שלפני הצמצום, ומאור זה נראה אח"כ (ע"י הצמצום) אור הקו שהוא

5) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה הרי כי ואלך.
 6) שה"ב ה, טו.
 7) במדב"ר רפ"ו.
 8) ראה התחומא בחוקותי ג. נשא טז, ב"ר. פסחים ג. א. וראה קה"י ג. יא (ג) בסוף ספ"ג. במדב"ר פ"י ג. ו. תניא ופלי"ג וכי"מ. ותרוב בלקי"ת במדבר ה, טע"ג. ועוד.
 9) ב"ד פ"ח, ו. ועוד.
 10) ראה סד"ים עשר"ת שם ט"ע תומב
 11) תהלים לו, י.
 12) ראה לקי"ת שלח לו, ו. חלקי טה, א.
 13) ביאור"י להדפי"ץ ח"א ע' שנה וע"פ מחז"ל

כס"ד. ש"פ נצבנים-וילך, כ"ג אלול, ה'תשט"ו

(הנחה בלתי מוגה)

ארת שאלתי מאת הרי' גוי שבתי בבית הרי' כל ימי חיי לחזות בנועם הרי' ולבקך בהכילו, וארתא במדרש וילקוני¹, אמר הקב"ה לרדך בתחילה אתה אומר ארתא שאלתי גוי שבתי בבית הרי' ואח"כ אתה שואל כמה שאלתי, לחזות בנועם הרי' ולבקך בהכילו וגוי, והשיבו דרד: ממך למדת, בתחלה לא באה עלי אלא באחת, שונאמרי ועתה ישראל מה הרי' אלקיך שואל מעמדך כי אם ליראה גוי, ואח"כ פתחת עלינו במצוות הריכה, שאמר ללכת בכל דרכיך ולדבקה בו וגוי. וארתא בלקי"ת סוף ספר במדבר², שאמר הרי' המגיד, תטעם, שבאמת שאל דוד רק דבר אחד לבי, והדברים הנוטפים מִסתעפים מזה הדבר, שמוכרחים להיות ממילא בהיות הדבר הזה מפני שהכל אחד, ולא הוצרך לבקש רק דבר אחד וממילא באים עם זה שאר הדברים. ארץ צריך ביאור לדבריו, שלזה לא הרי צריך דוד ללמוד מהי, שהרי באמת לא שאל רק שאלה אחת. ועכ"ל דבאמת ישי כזה כמה פרטים, אלא שכל פרטים אלו, הם נכללים בהכלל דשבתי בבית הרי'. וכמו"כ הוא גם כמ"ש ועתה ישראל וגוי, שיש בזה כמה פרטים, אלא שכל הפרטים הם כלולים בהענין ליראה את הרי', שבה נכללים במילא שאר הפרטים, ועל זה אמר דוד ממך למדתי, שכמו"כ הוא בהקבשה דארתא שאלתי, שמצד הכלל דשבתי בבית הרי' יהיו במילא כל הפרטים שנוכללים בזה. והנה, כיון שהענין דממך למדתי הוא לימוד בתורה, הרי בהכרח לומר שאין זה לימוד בעלמא של ב' דברים נבדלים שאינם שייכים זה לזה, אלא לימוד זה הוא כמו כל לימוד בתורה שאינו במקרה כו', אלא באופן שהענינים הם שייכים זה לזה. וצריך להבין שייכות הענינים דשבתי בבית הרי' עם הענין דליראה גוי, ולמו"כ שייכות של הסתעפות פרטי הענינים שנוכללים בהם.

1) תהלים כו, ד.
 2) מדרש תהלים ויל"ש עה"פ. וראה אחטו. ואחטו עי חתי. עקב עי תקיפת. ד"ה ארתא שאלתי תיעי"ה (המשך תע"ב ח"ב עי אקיד ואלך).
 3) עקב י, יב.
 4) עו, טע"ב. וראה גם ארת"ת מטעי עי

נעלה יותר מהגילוי שבעולמות, שהרי הגילוי בעולמות הוא מבחינת תחתונות בלבד, כמ"שג וכו' וחמיך תסדוך כי מעולם המה, וגם גילוי זה הוא בדעלם המהות כי אם המציאות בלבד. משמ"א כ הגילוי כג"ע הוא מבחינת ג. ראשונות, ומאיד בגילוי מהות האלקות. ולכן הנה ככדי לקבל הגילוי דג"ע, הרי זה ע"י לבוש דוקא. והו"ע המצוות שהם נעשים לכרשים להנשמה, שעל ידם היא מקבלת את הגילוי דג"ע. וענין לכושי המצוות הוא, כמו אסקלקוריא, צ"ח שריא אסקלקוריא המאירה. דהנה, גם משה רבינו, אף שונתמה משאר הנביאים, וכל הנביאים נחשבו ככה, ומשה בזה²², והיינו שנובאותו לא היתה כדרך יריעת המציאות כי אם בדרך גילוי המהות, מ"מ, גם נבואתו היתה ע"י אסקלקוריא דוקא, אלא שהיתה אסקלקוריא המאירה שמנגלה מהות האור ודחינו, שאינו דומה נבואת משה לנובאות ישע"י, שיבואת ישע"י היתה באסקלקוריא שאינה מאירה ונבואת משה ה' באסקלקוריא המאירה²³, אבל מ"מ הרי זה ע"י כחי אסקלקוריא וכלמו"כ המצוות, הם לכושים שבכחי אסקלקוריא המאירה, שעצ"ו נעשה ויגילי בחי מהות אלקות שבכ"ע. אמנם, יש במצוות כחי נעלית יותר מענין הלכושים, והו"ע הפירות כמדל²⁴ וכי עולה ערופה שלא היתה לעשות פירות, מ"מ פירות, אלמא פרי וכו'. ולפי מאי אינא למימור. א. ומימור²⁵ ומימור²⁶ וכו' ומימור²⁷ ומימור²⁸ וכשם צדקה²⁹ וכו'. ולפי מאי פירות מצוות, וגם מציינו שהמצוות נקראו נק' בשם צדקה³⁰ והיינו ורעו לכס לצדקה וקצול לפי חסד, דסתם מצוה נק' בשם צדקה³¹ ולפעמים וריעה. וצריך להבין מהו הציון שהמצוות נקראים לכושים ולפעמים וריעה. וצריך להבין מהו הציון שהמצוות נקראים לכושים ולפעמים וריעה.

והיינו שנובאותו לא היתה כדרך יריעת המציאות כי אם בדרך גילוי המהות, מ"מ, גם נבואתו היתה ע"י אסקלקוריא דוקא, אלא שהיתה אסקלקוריא המאירה שמנגלה מהות האור ודחינו, שאינו דומה נבואת משה לנובאות ישע"י, שיבואת ישע"י היתה באסקלקוריא שאינה מאירה ונבואת משה ה' באסקלקוריא המאירה²³, אבל מ"מ הרי זה ע"י כחי אסקלקוריא וכלמו"כ המצוות, הם לכושים שבכחי אסקלקוריא המאירה, שעצ"ו נעשה ויגילי בחי מהות אלקות שבכ"ע. אמנם, יש במצוות כחי נעלית יותר מענין הלכושים, והו"ע הפירות כמדל²⁴ וכי עולה ערופה שלא היתה לעשות פירות, מ"מ פירות, אלמא פרי וכו'. ולפי מאי אינא למימור. א. ומימור²⁵ ומימור²⁶ וכו' ומימור²⁷ ומימור²⁸ וכשם צדקה²⁹ וכו'. ולפי מאי פירות מצוות, וגם מציינו שהמצוות נקראו נק' בשם צדקה³⁰ והיינו ורעו לכס לצדקה וקצול לפי חסד, דסתם מצוה נק' בשם צדקה³¹ ולפעמים וריעה. וצריך להבין מהו הציון שהמצוות נקראים לכושים ולפעמים וריעה. וצריך להבין מהו הציון שהמצוות נקראים לכושים ולפעמים וריעה.

ר' וינכך זה בהקדים מחלה מישת"ל שכל ענין ההתהוות התעבורה הוא לעשות ל' ית' ית' בתחתונים. ואינו מוכן בה"ג, הרי את

רואה אנח"ה סכ"ט (קמט, א): שמכחי אור זה עצמו תשתלשל כו' עך

228 ראה גם תניא פ"ד (מת, ב). תו"א
מב. ג. לקר"ת דברים כג. ג. שהי"ש טז, ג. לית.

229 ובכ"מ. א. ותכ"מ.
לקר"ת ר"ט ופרש"י ורא"ה ורא"ה טטות.

230 ורא"ה ר"ט טטות. יד. ויק"ר פ"א, יד.
והיא"ל ג. ראה יבמות מט, ב. ויק"ר פ"א, יד.

231 ורא"ה ר"ט טטות. יד.
והיא"ל ג. ראה יבמות מט, ב. ויק"ר פ"א, יד.

232 ורא"ה ר"ט טטות. יד.
והיא"ל ג. ראה יבמות מט, ב. ויק"ר פ"א, יד.

233 ורא"ה ר"ט טטות. יד.
והיא"ל ג. ראה יבמות מט, ב. ויק"ר פ"א, יד.

נעלה יותר מהגילוי שבעולמות, שהרי הגילוי בעולמות הוא מבחינת תחתונות בלבד, כמ"שג וכו' וחמיך תסדוך כי מעולם המה, וגם גילוי זה הוא בדעלם המהות כי אם המציאות בלבד. משמ"א כ הגילוי כג"ע הוא מבחינת ג. ראשונות, ומאיד בגילוי מהות האלקות. ולכן הנה ככדי לקבל הגילוי דג"ע, הרי זה ע"י לבוש דוקא. והו"ע המצוות שהם נעשים לכרשים להנשמה, שעל ידם היא מקבלת את הגילוי דג"ע. וענין לכושי המצוות הוא, כמו אסקלקוריא, צ"ח שריא אסקלקוריא המאירה. דהנה, גם משה רבינו, אף שונתמה משאר הנביאים, וכל הנביאים נחשבו ככה, ומשה בזה²², והיינו שנובאותו לא היתה כדרך יריעת המציאות כי אם בדרך גילוי המהות, מ"מ, גם נבואתו היתה ע"י אסקלקוריא דוקא, אלא שהיתה אסקלקוריא המאירה שמנגלה מהות האור ודחינו, שאינו דומה נבואת משה לנובאות ישע"י, שיבואת ישע"י היתה באסקלקוריא שאינה מאירה ונבואת משה ה' באסקלקוריא המאירה²³, אבל מ"מ הרי זה ע"י כחי אסקלקוריא וכלמו"כ המצוות, הם לכושים שבכחי אסקלקוריא המאירה, שעצ"ו נעשה ויגילי בחי מהות אלקות שבכ"ע. אמנם, יש במצוות כחי נעלית יותר מענין הלכושים, והו"ע הפירות כמדל²⁴ וכי עולה ערופה שלא היתה לעשות פירות, מ"מ פירות, אלמא פרי וכו'. ולפי מאי אינא למימור. א. ומימור²⁵ ומימור²⁶ וכו' ומימור²⁷ ומימור²⁸ וכשם צדקה²⁹ וכו'. ולפי מאי פירות מצוות, וגם מציינו שהמצוות נקראו נק' בשם צדקה³⁰ והיינו ורעו לכס לצדקה וקצול לפי חסד, דסתם מצוה נק' בשם צדקה³¹ ולפעמים וריעה. וצריך להבין מהו הציון שהמצוות נקראים לכושים ולפעמים וריעה. וצריך להבין מהו הציון שהמצוות נקראים לכושים ולפעמים וריעה.

ר' וינכך זה בהקדים מחלה מישת"ל שכל ענין ההתהוות התעבורה הוא לעשות ל' ית' ית' בתחתונים. ואינו מוכן בה"ג, הרי את

רואה אנח"ה סכ"ט (קמט, א): שמכחי אור זה עצמו תשתלשל כו' עך

232 ראה גם תניא פ"ד (מת, ב). תו"א
מב. ג. לקר"ת דברים כג. ג. שהי"ש טז, ג. לית.

233 ובכ"מ. א. ותכ"מ.
לקר"ת ר"ט ופרש"י ורא"ה ורא"ה טטות.

234 ורא"ה ר"ט טטות. יד. ויק"ר פ"א, יד.
והיא"ל ג. ראה יבמות מט, ב. ויק"ר פ"א, יד.

235 ורא"ה ר"ט טטות. יד.
והיא"ל ג. ראה יבמות מט, ב. ויק"ר פ"א, יד.

236 ורא"ה ר"ט טטות. יד.
והיא"ל ג. ראה יבמות מט, ב. ויק"ר פ"א, יד.

237 ורא"ה ר"ט טטות. יד.
והיא"ל ג. ראה יבמות מט, ב. ויק"ר פ"א, יד.

האור הוא ממדידנות נעלמת, והוא בגילוי, וכעולמות תחתונים האור הוא ממדידנות תחתונות, והוא בהעלם, והיינו לפי שהתחית דארר המלא מתלבש בפנימיותו בהעלמות, ומשום זה הוא מתחלק לפי אופן העלמות. אמנם אור הסוכב איך בו התחלקות, לפי שהוא נעלה מתעלמות. וזהו כללות ענין העבודה שעל ידה נעשה דירה בתחתונים, דענין הדירה הוא שדר בה בכל עצמותו כר"י, והיינו שע"י קיום המצוות ממשכילים גם את אור הסוכב שלמעלה מהעולמות שיהי' בגילוי בפנימיות. וזהו מה שאמר³⁸ חייב אדם לכוך מאה ברכות ככל יום, ואיתא בזהר³⁹ קב"ה דאתכליל מאתו עלאה סתימא דכל סתימין כרזא דמאה ברכאן, שהוא אור הסוכב שלמעלה מהעולמות, דכספירות הוא ספירת הכתר, בתי' מאה. וזהו"ע מאה ברכות, דברכה הו"ע הגילוי, וזהו הפרש בין ברכה להודאה⁴⁰, ודבר זה הוא גם כדבר שאינו בגילוי, שגם כאשר אינו רואה את הדבר ואינו משיג את הדבר, מ"מ הרי הוא מודה שכן הוא, משא"כ ברכה הוא, כאשר הענין הוא בגילוי וזהו"ע מאה ברכות, ומאן שהוא כתי' הכתר הרי באופן של ברכה דהיינו בגילוי, וכנ"ל שכל ענין העבודה הוא שאור הסוכב יהי' בגילוי.

ה' ודנה ההמשכה שע"י המאה ברכות, היא ע"י הדבור, שהרי ברכה היא בדבור, ועי"ז נמשך כתי' הסוכב. אמנם ע"י מעשה המצוות ממשיכים ענין נעלה יותר, שהוא המשכת העצמות. והענין כתי', דהנה, ידוע הכלל שכל הגבוה ביותר יורד למטה יותר⁴¹, ויש כמה דוגמאות על זה, כמו בענין ראי' ושמיעה, שראי' שהוא כח עליון ביותר חופס בדבר גשמי דוקא, משא"כ השמיעה שהיא למטה יותר חופסת בדבר רוחני לפי ערך מה שנחפס בראי'. וכמו"כ הוא גם בענין די' לחכימא ברימיא⁴², ששכל עמוק נעלה ביותר אינו נחפס באותיות השכל, כי אם ברמז גשמי דוקא. וכמו"כ הוא באותיות החקיקים על האבן טוב, הנה על אבן טוב חד לא יהיו נכרסם האותיות, כי אם על השערה דוקא. וכל זה הוא לפי שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר.

(37) ראה מאמר אדרי"ק תקס"ה ח"א ע' תפס (עם הגהות — אדרי"ק שה"ש ח"ב ע' תרע"ג ואילך)⁴¹ — ד"ה הרי כי תבוא שבתורה 5. ראה שער אורה נח, א ואילך, סה"א, תול"ה ח"ב ריש ע' שנו. המשך תוס' ס"ע. ג. סה"ע תרס"ט ע' קס. תרע"ז ע' קצג. (38) מתחת מג, ב. ח"א קנ"ג, א. (39) ראה מאמר אדרי"ק תקס"ה ח"א ע' תרע"ג ואילך.⁴² ראה מדרש משלי כב, טז. וזהו ח"א כו, ב. ח"ג רמז, ספ"ב. רפ. ב. ועוד.

השמים ואת הארץ אני מלא³⁰ א"כ מה צריך להעבודה דקיום המצוות לעשות לו דירה מאתו שגם בלא"ה הוא מלא את השמים ואת הארץ. וזו צריך להבי' משארד"ל³¹ ע"פ"כ וירא מלאך ד' גו' מתוך חסנה, למה מתוך חסנה, ללמד, שאין מקום פנוי משכינה, אפילו מתוך חסנה, והרי הכולנה כזה היא לא רק לסנה בגשמיות דוקא, אלא גם לסנה ברוחניות, והיינו שגם מי שהוא כמעלה פתוחה ביותר, שהוא כמו סנה שאין בו שום מעלה, הנה אפילו מתוך חסנה ברוחניות, אין מקום פנוי בלא שכינה. וא"כ אינו מוכן מה שדוקא ע"י עבודה ערשים דירה לו ית' בתחתונים, דמאתו שאין מקום פנוי משכינה אפילו מתוך חסנה ברוחניות, מה צריך לעבודה, הרי בלא"ה אין מקום פנוי משכינה. והיינו, דגם לפירוש האמיתי בתניא³² שהכונה בתחתונים אינה לתחתונים במקום. שהרי הוא ית' היא למעלה מגדר מקום, אלא הכונה הוא לענין תחתונים במעלה. הנה גם לפירוש זה אינו מוכן, דמאתו שאין מקום פנוי משכינה אפילו מתוך חסנה ברוחניות, א"כ אינו מוכן צורך העבודה כו'.

אך הענין הוא, והנה ידוע שהגילויים למעלה נחלקים לכ' בתי', ומכ"ע וסוכ"ע. והיינו שעצמות א"ס היא למעלה מגדר המשכה והשפעה, וכל מה שנומשך נשפפע בעולמות הוא רק התמשכותו זיו הארה בלבד, אלא שכזה גופא ישנם ב' בתי', ממלא וסוכב ומבשרי אחרוני, דהנה עצם הנפש אינה מתלבשת בנות, לפי שהגוף קטן מהכילה, שהרי מלאך בשליש עלים עומד³³, וא"כ הנשמות שהם למעלה מהמלאכים, בדואי שהגוף קטן מהכלים, אלא ששצם הנשמה אינה מתלבשת בהגוף, ומה שנמשך בגוף הוא הארה בלבד. ובהו גופא יש ב' מדריגות. והיינו, שתחלה הוא המשכת החיות כלל שאין בו הוזהקות דראש גוף ורגל ושאר אברי הגוף, והוא מה שהאדם מרגיש שהוא חי בכללותו ואח"כ נמשך ומתחלק החיות בכתי' חיות פריטי, כה הראי' בעין, כה השמיעה באזן, וכמו"כ בשאר אברי הגוף, עד כתי' כח ההילוך כרגל. ושעם הזכר שחיות זה הוא בהתחלקות, הוא לפי שהוא כא בהתלבשות פנימי בהגוף, ולכן הוא מתחלק לפי אופן אברי הגוף. ועי"ז יוכן למעלה, דהנה אמרד"ל³⁴ מה הנשמה ממלאה את הגוף, כל הקב"ה ממלא את העולם, וזוהו אור הממלא שהוא מתחלק לפי אופן העולמות, דכעולמות עליונים

(30) ידמי כג, כז. (31) שמרי" פ"ב, ה. ועוד. (32) שמת ג, ב. פל"ו. (33) רמ"ט, ט. כז. (34) ראה ב"ד פס"ח, יז. ועוד. (35) ראה מדרש תהלים קנ"ג, א. ברכות י, א. (36) ראה מדרש תהלים קנ"ג, א. ברכות י, א. (37) רמ"ט, ט. כז. (38) שמת ג, ב. פל"ו. (39) רמ"ט, ט. כז.

והיינו, שדוקא ע"י זריעת המצוה במקומה המתאים*, אוי נעשית הצמיחה, שהר"ע המשכת העצמות.

ושרש הזכרים הוא, דהנהי, כה"י **המלכות** וקראת ארץ חפץ, לפי שיש בה הוצעו עליון דכ"י הכתר, דכתר עליון איהו כתר מלכות⁴⁸. והוה הטעם שהמלכות מהוה את הנכבדים מאין לישי, כמו הארץ שמצומחת כ"י, ורעין זה שיש בכח המלכות לחיות, הוא לפי שיש בה כח העצמות שהיא ההתהוות הוא מהעצמות דוקא, שאין לו עילה וסיבה קודמת כ"י, כדאיתא באגו⁴⁹, ו"א"כ אין היא ההתהוות ע"י המלכות, אלא שזוהו לפי שיש בה כח העצמות. אך הכוונה בכללות ההתהוות מאין ליש ע"י המלכות, היא, כ"י לפעול ביטול בדבר הנפרד, שהם יש ודבר נפרד, שזוהו כל ענין המלכות לפעול ביטול בדבר הנפרד, שזוהי אין מלך בלא עס⁵⁰, מלשון גחלים עבומות ולא גחלים לוחשות כשלהכת הקשורה בנחלות⁵¹. שזוה"ע ע"ס המנוחות, וגם לא כמו שהוא באצילות, שהרי גם באצילות איהו וחיותו חד איהו וגומותו⁵² ח"י⁵³, אלא דוקא בהנבדאים דכ"י⁵⁴ שהם יש ודבר נפרד, הנה על זה ישנו ענין המלכות כ"י שיהי הביטול בהם, וכיטול זה שיע"י המלכות הוא נעלה יותר מהביטול שע"פ טעם דעת, דכעבודה שע"פ טו"ד, הנה גם כאשר ההתבוננות פועלת עליו כדכ"י, מ"מ, הרי זה רק במקום מסויים, המקום שבו מגיע ענין ההשגה, וכללות הביטול אינו ביטול במציאות לגמרי דהנחת עצמותו, שהרי גם כאשר פועל ע"י ההתבוננות שאינו דו"ח בגשמיות וכל רצונו הוא ברוחניות, הרי זה רק מה שנשתנה כ"י, אבל לא שנתבטל לגמרי, משא"כ הביטול דמלכות, והוא ביטול דהנחת עצמותו.

ו **לכזה** יוכן מה שקבעו ראש השנה כיום ו' למעשה בראשית שהיא יום בראית אדם הראשון, לפי שכאשר נברא האדם אמר⁵⁵ באו

ב **בצידי** — צריך לזרעם כנפשות טלית (מקרי, הנוף) ובעלת ר' ננפים וכו', וכמבואר בדורשיו **ציצית** ההתאמה לרוחניות העניינים (ושופ) — ע"י קול הקהל הוצא ע"י הפה, וכאפון דפשוטה וא"כ שברים תרועה וכו', וכמבואר בסדרור ההתאמה לכינה וכו'.

51) ספר יצירה פ"א מ"ז.
52) תקיני זוהר בהקדמה (ג), ב.
53) ראה פריק דר"א פ"א, זוהר ח"א ראב, ב. ד"ג קו', ב. תקיני זוהר תיקון נג' ובכ"מ.
48) תקיני זוהר בהקדמה (ז), א.
49) ס"ב.
50) כתיי וישב לת, ל' שם ר"פ בלק.
51) וצור. תני שעתה דה"א פ"ז (פא), ב.
52) וצור. תני שעתה דה"א פ"ז (פא), ב.

מעשיות) שעל ר"ח דוקא הוא המשכת העצמות. והוה שהמצוות נקראים בשם זריעה⁴³, צמיחת תפירות⁴⁴ היא ע"י זריעת הגרעין דוקא, שהרי הפנים שצומחים בעלמא בלי זריעה, מצד כח הצומח שבארץ, הנה צומח אלו אינם משוכחים כל כך, ופירות משוכחים צומחים ע"י הזריעה דוקא. והנה אף שהגרעין נמצא בהפרי, מ"מ אין זורעים את כשר הפרי שיש בו טעם וריח, שמהו לא יהי הצמיחה, כי אם בזריעת הגרעין שאין בו לא טעם ולא ריח, מהו דוקא יהי צמיחת האיל ופירותו. וכמ"כ יוכן בזריעת המצוות דכמצוות יש כוונת המצוות ברכת המצוות ומעשה המצוות, הנה עיקר ענינם הוא המעשה דוקא, היינו, לא הכוונה והפריכה, טעם וריח, כי אם המעשה דוקא, שמהו הוא הצמיחה, כ"י של הגברה גברה ביותו יורד למטה מטה ביותר. וכשם שבזריעת הגרעין צריכה הזריעה להיות בארץ דוקא, דכאשר הגרעין יהי מונח על השלחן לא תהי מזה שום צמיחה, כי אם בזריעת הגרעין בארץ דוקא, כמ"כ הוא במצוות, שצריך לזרעם בנשמות ישראל דוקא, כי נשמות ישראל נקראים ארץ תפן, כמ"ש⁴⁵: בני תהיו אדם ארץ חפץ, וכמ"ש בזה"י⁴⁶, כמה תכבין ישראל קמי קוב"ה, דאתתיעי בהו כ"י, ולהיות שלמעלה אין ענין של פירוד והבדלה (עס טיילט זיך ניט), הרי לכון שהצוון הוא בישראל, הרי זוהי מציאותם (ראָט זיינען זיי), וכיין שנשמות ישראל הן המה הארץ חפץ, **תנת** בזריעת המצוות בנשמות ישראל, אוי נעשית הצמיחה, **תתינת** שכאשר איש ישראל עושה את המצוה, אזי היא מצוה שונמשך על ידה גילוי אוא"ס, משא"כ כאשר עניני המצוות מונחים על השולחן אזי הם תשמשי קדושה בכלל, וכמו כן אם אור"ע יקיימו את המצוות, לא תהי מזה שום המשכה, ואדרבה חסד לאומים חסא⁴⁷, והיינו לפי שאור"ע הם כה"י ארץ לא זרועה⁴⁸ מדבר הצמיכה, ולכן בזריעת המצוות בנשמות ישראל דוקא, אזי נעשית ההמשכה. וכשם שבזריעת הגרעין בארץ הרי יש ארץ מגדלת פלין זה, ויש ארץ מגדלת מין זה, כמ"כ הוא גם בזריעת המצוות בארץ חפץ, שכל מצוה יש לה מקומות המתאים, וכמו תפילין הנה כמו שלמעלה, ענין התפילין הוא המשכת כתי גולגולתא והוא כתי קרקפתא דתפילין, שה"ע מוחין העליונים, כמ"כ למטה, צ"ל התפילין מונח על ראש (מות) האדם דוקא, וכמ"כ הוא בציצית) שענינם למעלה הוא ל"ב תתיבות תכמה, ולמטה הם ל"ב חוטיין, וכמ"כ שופר כתי בינה,

43) ידמ"י ב, ב.
44) מלאכי ג, יב.
45) ח"ב קכו, א.
46) משלי יד, לז.
47) יחזקאל כ, לח.
48) ידמ"י ב, ב.
49) יחזקאל כ, לח.
50) משלי יד, לז.

16. אה
23. טו"ז
24. טו"ז
25. טו"ז
26. טו"ז

אלול⁶⁴, שמצד זה אין מביטאים על מעשיו כשנה שעברה, וממשיכים לו
המשכה הדרשה, שנה טובה ומתוקה בכל ענייני, בגשמיות ורוחניות.

ה) **ורנה** כשם שבבחי' ארץ חפץ למעלה שהיא ספירת המלכות, הנה
דוקא כספירת המלכות, שאין מלך בלא עם, שם הוא המשכת
כח עליון, וכמו"כ הוא גם בנשמות ישראל, שנקראים ארץ חפץ, שעיקר
ההמשכה היא ע"י קיום המצוות מעשיות דוקא, שע"י דוקא הוא המשכת
המצוות. והו"ע סוף מעשה במחשבה תחילה⁶⁵, שהדיוק בזה הוא, לא
תחלת המחשבה כ"א מחשבה תחלה, והיינו שהוא תחלה גם ממחשבה,⁶⁶
הנה בחי' זו נמשכת כסוף מעשה דוקא.

אמנם

עדיין צריך להבין איך מגיעים המצוות בהצמצמות, הרי סוכ"ס
התענוג והמצוות הוא תענוג פרטי, תענוג דעבודת הביורויים,
ומאחר שהוא תענוג פרטי, איך הוא מגיע בהצמצמות. דהנה⁶⁶, מכאור
ההפרש דששת ימי החול ושבת, דכשם שלמטה כששת ימי החול הוא
העסק בעובדין דחול, וכשבת היא השכיחה מזה, כמו"כ הוא למעלה,
שכששת ימי החול הנה כח התענוג שלמעלה (כביכול), והציון שכל
ומדות מתלבשים כולם בהתענוגות, וכשבת הוא העלי' במקורו ושרשו, ומ"מ, הנה גם בשבת
אלקים, מלשון כליות, שהוא העלי' שהוא תענוג פרטי, הרי גם כמו שהוא
אין העלי' בהצמצום ממש, דמאחר שהוא תענוג פרטי, הרי גם כמו שכללות
מתעלה בשרשו ומקורו, הרי זה תענוג פרטי כמו שהוא כלול בכללות
התענוג, אבל אין זה עצם התענוג ממש. וא"כ יובן, לפי זה גם בתענוג
מעשיית המצוות, דמאחר שהוא תענוג פרטי, הרי גם בשרשו הוא תענוג
פרטי כמו שהוא כלול כ"י, אבל אינו עצם התענוג ממש. אך הענין יובן *
ממה שאנו רואים בענין ההשפעה, דהנה, ענין ההשפעה הוא מצד מדת
הטוב והחסד, וכמו איש הטוב והחסד שברצונו תמיד להשפיע, וכאשר
אין לו למי להשפיע הוא מצטער על זה, כפי שמצוינו באברהם אבינו,
והיינו לפי שמצד מדת הטוב נדרש (מאונט זין) ענין ההשפעה. אמנם, אבל
מצד זה הרי ה' צריך להיות נוגע רק ענין ההשפעה (שהוא ישפיע), אבל
לא שההשפעה תתקבל אצל המקבל, דהנה, מצוינו שענין ההשפעה נוגע,
כמאמר⁶⁸ יתור ממה שהעגל רוצה לינוק הפרה רוצה להניק, לפי שמצד

- 64) ראה משנת חסידים מסכת אלול פ"א ושוטרים ר"ה אתה שאלתי תרי"ה (המשך תע"ב ח"ב ע' אקח ואילך).
- 65) פנים לכה דודי.
- 66) ראה בבונה לקמן - ראה ר"ה שופטים
- 67) בראשית ב' ב.
- 68) ראה פסחים ק"ב, א.

נשתתף ונרעה⁶⁴, הרי מלך גאות לכש⁶⁵, ומשום זה קבעו ראש השנה
ביום בריאת האדם, מצד הביטול דמלכות. אך לכאורה אינו מובן, דהרי
בריאת המלאכים היתה קודם בריאת האדם, ד"א כשני ו"א כשש⁶⁶,
וכמהמלאכים יש ג"כ ענין הביטול, כמ"ש⁶⁷, וצבא השמים לך משתחוים,
וכמ"ש רבינו בתנאים⁶⁸ בענין ההתבוננות בביטול המלאכים, שזוהו כמו
הנכנס לחצר המלך, ורואה שרים רבים ונכבדים משתחוים כ"י שע"י
תפול עליו אימה ופחד כ"י, וא"כ מהו החידוש בבריאת האדם דוקא. אך
הענין הוא, דביטול המלאכים הוא כביטול שע"פ טרד, כיון שמכירים את
עילתם כ"י, וא"כ אין זה ביטול דהנחת עצמותו. ועוד זאת, שהביטול
הוא בענין המלאכים שהוא מב' יסודות הדקים כלבד⁶⁹. אמנם כבריאת
באדם נתגלה הביטול דמלכות שהיא הביטול דהנחת עצמותו, וגם
הביטול הוא בענין האדם שבו ניתוסף גם ב' יסודות הגשמיים, ולכן
ביטול זה מגיע למעלה יותר, לפי שכל הגבוה ביותר יורד למטה יותר,
שזוהי גם המעלה כספירת המלכות דוקא, דכח עליון אדחו כח מלכות
(כנ"ל).

ז) **ורנה** על כחזינה ארץ הנ"ל כתיב⁷⁰: ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה

תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, וצריך
להבין, מהו אומרו עד אחרית שנה, הרי באחרית שנה זו מתחלת שנה
שני', וא"כ הו"ל לעולם ועד, אך הענין הוא, שהחזינה של השנה שעברה
מסתלק לשרשו ומקורו כליל ראש השנה, ונמשך חיות חדש כ"י, ועל
המשכה חרשה זו ישנו דין ומשפט, כמ"ש⁷¹: וכי חק לישראל הוא, משפט
לאלקי יעקב, והיינו, שישאלם הם הנשמות שעבודתם היא כחזינה
אתהפכא, ויעקב הם הנשמות שעבודתם היא כנח"י אתהפכא, ועל שניהם
ישנו משפט, על המשכת האלקות (משפט לאלקי גו'), ויפ"ל אלקות זאל
נמשך וצורן בהם, והדין ומשפט הוא, לפי אופן העבודה של שנה
הקודמת, היינו לפי אופן הביטול דמלכות שהי' אצלם כשנה העברה.
אמנם, משפט איהו רחמים⁷², והו"ע המשכת י"ג מדרות הרחמים בחודש

- 59) ראה תו"א בראשית ד' ב' לקי"ח ברכה צ"ח, א, סידור עם דא"ח ע"ה, ר' ובכ"ח.
- 60) עקב י"א, י"ב.
- 61) ראה תנאי אגוד"ק רס"ד.
- 62) תהלים פ"א, ה.
- 63) ראה תיקוני דודי בהקדמה (י"ו, ב).
- 54) תהלים צ"ה, ו.
- 55) שם צ"ג, א.
- 56) י"ד פ"א, ג, פירקין דר"א ופ"ד, וראו סת"ת תשי"ג ע' 73, ויש"ג.
- 57) תנאים ס' ו'.
- 58) פמ"ב בתהנה.

בהתענוג עצמי, לחזות בנעם הרי'. וזהו ג"כ מ"ש ועתה ישראל מה הרי' אלקיך שואל מעמד, מ"ה הוא ביטול עצמי. שזהו מ"ש ליראה את הרי', לא מהרי', אלא את הרי', את דייקא, שהוא דבר הטפל וכטל לגמרי', שזהו"ע ביטול עצמי, כדרי' יראה עילאה ביטול כמצאונת⁷⁵ ומצד כדרי' זו נמשכים במילא שאר הפרטים, וזהו מה שאמר דוד ממן למדתי, דהנה יר"ע היא ביטול במצאונת, שהוא עומק רום, ומצד זה נמשך כל הפרטים. וכתי' (שבת) כבית הרי' הוא מעשה המצוות, שהוא עומק תחת, הנה גם זה מגיע בתענוג עצמי, ונמשך מזה כל הפרטים וזהו שאמר דוד ממן למדתי, דעומק רום מתקשר עם עומק תחת⁷⁶, ולכן, הנה כשם שמצד עומק רום נמשכים כל הפרטים, כך הנה בעומק תחת, שמגיע ג"כ בתענוג העצמי כרי'. וזהו מה שביקש דוד בשם כנס"י אחת שאלתי, שזהו"ע הבקשה דכתי' תיחדה, ותבין הבקשה הוא, שכתי' כבית הרי', שזהו"ע קיום המצוות מעשיות שיגיע בהעצם.

ומזמור זה מתחילים לומר כחודש אלול, ואומרים אם תקום עלי מלחמה באת אני בוטחי⁷⁷, דמלחמה היא מלחמת הבליונים, כמאמר⁷⁸ נהמא אפוס חרכא ליכול, וגם כאשר תקום עלי מלחמה, הרי' הוא בבטחון גמור שייצא את המלחמה, ותושלם הכוונה, לפי שזהו נוגע בתיצום) ולכן הוא בטוח שתומשך המשכה החדשה, היינו, שלא יתחשבו עם מעשיו בשנה העברה, ותומשך לו המשכה החדשה מלמעלה מהשתלשלות, ויומשך בשנה טובה ומתוקה לכאור"א בהמצטרף לו בכל חודש⁷⁹ מעשיו, בגשמיות וכוונות, ככני חיי ומזוני ויודא.

מדת בטוב ענינו הוא להשפיע, אבל בענין זה הרי' אינו נוגע שיתקבל בהמקבל וכמ"כ צריך להיות למעלה, שהרי' נוגע בכ ענין ההשפעה, ולא ענין תקבלה. אמנם אנו רואים שאינו כן, וכאשר ההשפעה אינה מתקבלת בהמקבל, הרי' לא זו בלבד שלא נשלם רצונו, אלא שהוא עוד מצטער בזה, ומהו מוכרח שענין המקבל מגיע בעומק יותר מאשר ענין ההשפעה. ודרינון, שהגם שענין ההשפעה נוגע ביותר, וכמאמר⁸⁰ יותר משבעה"ב עושה עם העני עושה עם כערה"ב מ"מ, הנה המקבל נוגע יותר, ער דעל-אונט טיפער, שלכן הנה גם כאשר השפיע, אלא שלא נתקבל המצוות שמצד ענין ההשפעה הרי' זה כאמת תענוג פרטי שכלול בעצמות התענוג אבל מצד ענין תקבלה, היינו מה שנפעל בהעלמות, הנה ענין זה מגיע בעומק יותר, דהמקבל מושרש בעצם המשפיע. ולכן הרי' זה מגיע בעצם התענוג ממש, וסוף סוף מעשה (כמתשבה תחלה) דמתשבה תחלה הוא למעלה מענין המתשבה כניל, שזהו מצד מעלת המקבל שמגיע למעלה מכללות ענין המתשבה (ההמשכה) ורע"ז נשלמת הכוונה דנתאה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, דענין הידיד הוא מה שדר בה בכל עצמותו ומהותו, וענין זה נשלם בקיום המצוות מעשיות דוקא, שמגיע למעלה גם מהתענוג פרטי שכלול בהעצם, אלא מגיע בעצמות ממש.

ט) ודור אחת שאלתי מאת הרי' אותה אבקש שכתבי בבית הרי' כל ימי חיי דהנה, בית הרי' הי"ע האותיות, כמאמר⁸¹ שתי אכונים כונות שתי כתיב, וכדא' ישנם אותיות החורה ואותיות התפלה, וכמ"כ הוא (כאותיות המצוות) במצוות מעשיות כפועל, שענין זה מגיע בעצם התענוג, שזהו"ע לחזות בנעם הרי', דנעם הרי' הוא למעלה מהרי', והוא עצם התענוג, נמשם נמשך ככתי' הרי', היינו בהשתלשלות, וכמ"כ הוא כהנפש, שמעשה המצוות נוגע בעצם הנפש, כדרי' יחידה, וזהו אחת שאלתי, דאחת הוא יחידה, כמ"ש התוספות כמתחזק⁸² עד אחת, עד הנפש שנקראת יחידה. ומצד כדרי' יחידה נעשה שכתב בבית הרי', דשכתי הרי'ע ישיבה, ואיחא סחיסודי⁸³ בשם הרמב"ם כמורה נבוכים⁸⁴ שישיבה מורה על כדרי' שאין בה שינויים כלל, והיינו לפי שכתבי היחידה אין בה שינויים, ומה שנוגע בחידה הרי'ע קיום המצוות כפועל דוקא, שזהו מגיע

74) ראה ברבות לז, ב. ב"ק מא, ב. חיים בשלה שבר, ב (בהוצאה החדשה) רכנ, ב ואילך, דרך חיים לת, ד. וככ"מ.
75) באב"ל לקרי"ת במדבר ג, ב. קונטרס
76) העברת פ"ג. ובכ"מ.
77) תהלים כו, ג.
78) ות"ג קפז, ב. וראה סה"מ תשי"ד ע' 103.

69) ראה ויקרי' פל"ד, ת ועוד.
70) ספר יצירה פ"ד משי"ו.
71) ת"א פ"א.
72) ספר החקירה להצ"ע פ. ב ואילך.
73) ת"א פ"א.